

NASTAVNA JEDINICA 1

Stereotipi i predrasude

Šta je identitet?

Kako doživljavam druge, kako oni vide mene

1.1. Kako drugi doživljavaju određenu osobu...

Osoba je više nego što se to obično misli

1.2. Kako se sve osoba može opisati?...

Kako dobiti bolju sliku o osobi?

1.3. Stereotipi i predrasude

Naše viđenje drugih ljudi, grupa ili zemalja

1.4. Stereotipi o meni!

Kako vidim samog sebe – kako me drugi vide?

NASTAVNA JEDINICA 1: Stereotipi i predrasude

Šta je identitet? Kako doživljam druge, kako oni vide mene?

Ko sam ja zapravo? Svakog dana, učenici iskuse najrazličitije vrijednosti i načine zajedničkog života. Kako bi pronašli svoje mjesto, moraju razviti sposobnost pravljenja izbora. Šta mogu uraditi, šta ne smijem uraditi? Šta je dobro, a šta loše? Djeca i mladi brzo shvate da se na ova pitanja ne može lako odgovoriti. Ono što je dobro u jednom slučaju može biti loše u nekom drugom. Kako mogu odlučiti? Koje smjernice imam?

Dva važna instrumenta za lične smjernice jesu državni ustav i njegov pristup ljudskim pravima. To su dvije polazne tačke koje pokazuju pluralizam vrijednosti u društvu. Najvažniji princip jeste lična sloboda, koja svakom pojedincu daje pravo da razvije svoju ličnost u okruženju međusobne tolerancije i odgovornosti, doprinoseći tako i zajednici u kojoj živi i čovječanstvu uopšteno. Možemo se uveliko razlikovati po našim stavovima i interesima, pod uslovom da smo se složili oko pravila kako možemo mirno raspravljati o svojim nesuglasticama.

Djeca i mladi trebalo bi da znaju da se i odrasli muče s izazovima i zahtjevima s kojima se suočavaju. Takođe bi trebalo da shvate da nastavnici ne posjeduju ključ apsolutne istine, nego prave greške i pokušavaju da na njima uče.

Ova nastavna jedinica bavi se nekim od pitanja o razvoju identiteta osobe i o tome kako ljudi i grupe doživljavaju sami sebe i druge. Učenici bi trebalo da shvate da njihov identitet određuju i oni sami i njihova komunikacija s drugima. Identitet se određuje kako pronalaskom razlika među pojedincima tako i potrebom za pripadanjem i zaštitom porodice i vršnjaka. Mladi ljudi će sebe bolje razumjeti kada istražuju svoje lične osjećaje i potrebe, svoj lični razvoj i želje za budućnost. Treba da eksperimentišu s različitim oblicima ponašanja i proširuju svoj spektar odnosa s drugima, a to će naučiti kroz konstruktivan doprinos situacijama društvene komunikacije.

Društvena i politička istorija naše države ima snažan uticaj na naš sadašnji život. Učenici bi trebalo da postanu svjesni tog uticaja tako što će redovno prikupljati informacije o aktuelnim problemima i o njima raspravljati, čime će formirati svoje lično mišljenje i slušati mišljenja drugih. Oni moraju posvetiti veliku pažnju stavovima, predrasudama i stereotipima koji su dio javnog mišljenja. Osoba treba da bude svjesna ovih suptilnih oblika uticaja kako bi se mogla protiv njih boriti, te kritički razmatrati vlastite izbore kako bi ih, po potrebi, mogla izmijeniti.

Obrazovanje za demokratiju i ljudska prava

Kroz ovaj niz lekcija učenici će:

- upoznati vrste stereotipa i kako se stvaraju predrasude;
- shvatiti da pojedincima i grupama stalno pripisujemo određene kvalitete;
- shvatiti da nam takvo pripisivanje pomaže da se nosimo sa složenošću naših svakodnevnih života;
- shvatiti da takvo pripisivanje može biti štetno i nepošteno;
- naučiti da takvo pripisivanje potpomaže stvaranje identiteta pojedinca i grupe;
- naučiti da je identitet složena stvar, a to znači da svaku osobu možemo i moramo drukčije razumjeti i opisati.

NASTAVNA JEDINICA 1: Stereotipi i predrasude

Šta je identitet? Kako doživljam druge, kako oni vide mene?

Naslov lekcije	Obrazovni ciljevi	Učenički zadaci	Sredstva	Metodi
Lekcija 1: Kako drugi vide određenu osobu?	Učenici doživljavaju složenost gledišta i sami biraju.	Učenicima se dodjeljuju određene uloge i oni formiraju svoje mišljenje. Uče kako promijeniti perspektivu.	Opisi uloga, radni list za učenike 1.1 (grupe 1-3), veliki listovi papira, flomasteri.	Grupni rad
Lekcija 2: Kako se sve osoba može opisati?	Učenici shvataju da se različiti opisi mogu odnositi na jedan isti identitet.	Učenici vježbaju i glume određene situacije i predstavljaju svoj pisani rad. Raspravljaju o scenama koje su vidjeli.	Rezultati prve lekcije postaju osnovni materijal druge. Učenici shvataju da se bez njihovog učešća i njihovog doprinosa nastavna jedinica ne može nastaviti.	Igranje uloga, prezentacija i vođena plenarna rasprava
Lekcija 3: Stereotipi i predrasude	Učenici shvataju kako su stereotipi i predrasude povezani i kako mogu dovesti do pojednostavljenih, ali takođe nepravilnih gledišta o pojedincima, grupama ljudi i cijelim državama.	Učenici razmišljaju o svom viđenju drugih i o tome raspravljaju u grupama.	Prazni listovi papira i flomasteri.	Grupni rad, plenarna rasprava
Lekcija 4: Stereotipi o meni!	Učenici postaju svjesni toga kako ih drugi doživljaju i uče kako da to prihvate. Oni bolje shvataju kako drugi vide i reaguju na njihov identitet.	Učenici opisuju sebe i druge i zatim upoređuju svoje rezultate.	Radni list za učenike 1.2.	Rad u parovima, plenarna rasprava

Lekcija 1

Kako drugi vide određenu osobu

Osoba je više nego što se to obično misli

Obrazovni ciljevi	Učenici doživljavaju složenost gledišta i sami biraju.
Učenički zadaci	Učenicima se dodjeljuju određene uloge i oni formiraju svoje mišljenje. Uče kako promijeniti perspektivu.
Sredstva	Opisi uloga, radni list za učenike 1.1 (grupe 1-3), veliki listovi papira, flomasteri.
Metodi	Grupni rad

Lekcija

Učenici se dijele u tri grupe i dobiju radne listove za učenike 1.1 (u tri verzije za različite grupe), veliki list papira i flomaster. (U velikim razredima učenici se mogu podijeliti u više grupa, ali tada nastavnik obezbjeđuje više scena za glumu, ili se isti zadatak daje različitim grupama. Ovo drugo rješenje može biti zanimljiv scenarijo, jer će pokazati koliko opisi i shvatanja mogu biti različiti.) Tada nastavnik priča priču o dječaku koji se preselio i istražuje svoju novu okolinu. Govori razredu o dječakovom dnevniku, ali ga ne čita naglas, jer je svaka grupa dobila samo dio teksta.

Dodatne informacije za nastavnike

Cijeli tekst ovako glasi:

„Prvi je dan u mom novom razredu. Porodica mi se preselila ovdje iz drugog dijela i osjećam se poput stranca. Dragi dnevniče, puno toga mi se dogodilo u posljednjih nekoliko dana. Reći ću ti nešto o tome.

Sada živimo u stanu blizu rijeke. Jedan od dječaka iz mog razreda živi samo nekoliko kuća dalje. Već treći dan mi je prišao i pozvao me u ribolov. Odbio sam jer mi je ribarski štap još uvijek zapakovan u nekoj od kutija.

Ispred naše školske zgrade je veliko fudbalsko igralište. Bio sam srećan zbog toga jer volim da igram fudbal. Zato sam ponio svoju loptu i želio sam da počnem da treniram. Tek sam počeo pucati na gol jedan ili dva puta kad me školski nadzornik zaustavio. Bio je ljut i upitao me zar ne znam da čitam. Nijesam vidio znak na kojem je pisalo da je igralište zatvoreno nakon kiše. Bio sam toliko šokiran da sam otišao kući bez riječi.

Jedan stari čovjek živi sam u stanu iznad našeg. Kad sam juče došao kući, sreo sam ga na ulaznim vratima s njegovim namirnicama. Nosio je torbu s hranom i teško je disao. Bilo mi ga je žao. Upitao sam ga mogu li mu pomoći i odnio mu torbu do vrata.“

Tri verzije radnih listova za grupe sadrže različite djelove dnevnika. Gledište grupa će se razlikovati zavisno od informacije koju su dobili. Stoga, svaka grupa vidi samo dio dječakovog identiteta i prikazuje ovo gledište igrajući uloge. Kako zadaci i traže, grupe prvo prezentiraju svoje grupe pridjeva. Jedan član svake grupe bilježi rezultate iz grupne rasprave na veliki list za prezentaciju na sljedećem času.

Sada se svaka grupa odlučuje za krako predstavljanje svoje interpretacije igrajući uloge. Te uloge bi prvo trebalo objasniti i o njima raspraviti u razredu, a zatim uvježbati. To se može odvijati u različitim uglovima učionice, ili možda u velikoj školskoj sali, unutarnjim prostorijama, ili, ako vrijeme dopušta, na igralištu. Čak i ako se gluma odvija sporo negdje na početku, trud će se isplatiti. Za mnoge učenike ono što im je često teško izraziti riječima to je prilika da sada možda izraze jednostavno i jasno.

Cilj za učenike tokom ovog časa jeste da imaju napisane popise pridjeva na plakatima i da su uvježbali scenu.

Na kraju časa nastavnik skupi plakate (ponovno će ih podijeliti na početku sljedećeg časa) i sprovodi kratko propitivanje. Daje pozitivne povratne informacije i provjerava temu za sljedeći čas.

Lekcija 2

Kako se sve osoba može opisati?...

Kako dobiti bolju sliku o osobi?

Obrazovni ciljevi	Učenici shvataju da se različiti opisi mogu odnositi na jedan isti identitet.
Učenički zadaci	Učenici vježbaju i glume scene i predstavljaju svoj pisani rad. Raspravljaju o scenama koje su vidjeli.
Sredstva	Rezultati prve lekcije postaju osnovni materijal druge. Učenici shvataju da se bez njihovog učešća i njihovog doprinosa nastavna jedinica ne može nastaviti.
Metodi	Gluma po ulogama, prezentacija i plenarna rasprava.

Lekcija

Prvi dio

Nastavnik objašnjava tok časa. Daje grupama još pet minuta da uvježbaju svoje scene. Scene se tada predstavljaju.

Prvo jedan član grupe čita razredu dio iz dnevnika koristeći plakat iz prve lekcije. Tada grupa odglumi scenu. Savjetuje se da se sve scene odigraju bez prekidanja. Ako je više grupa dobilo isti dio iz dnevnika, trebalo bi da prikažu scene, s malim razlikama, jednu nakon druge.

Pošto su grupe završile, nastavnik daje pozitivne povratne informacije i opet kratko objasni koji je bio cilj ovih scena. Ako je razred naviknut na ovaj oblik nastave učenici će lako moći da pređu na sljedeći korak. Ako nijesu, savjetuje se da nastavnik učenicima da priliku da razmisle o nizu scena razmatrajući aspekte sadržaja i forme.

Evo nekih primjera kako nastavnik može ubrzati razmišljanje o glumi:

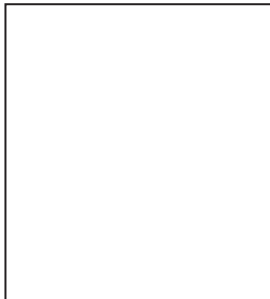
- Kakvo je naše iskustvo kao grupe?
- Jeste li otkrili nešto novo o sebi?
- Kako smo uspjeli da prikažemo likove onakvima kakvi su bili?

Drugi dio

Tokom drugog dijela časa, učenici postavljaju svoje stolice u dva polukruga oko table. Tada nastavnik na tabli izloži plakate jedan pokraj drugog. Učenici gledaju kako se prezentacija razvija:

Evo kako ga drugi vide:

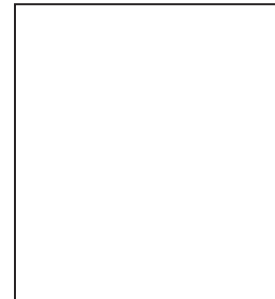
Učenici

Nastavnici

Komšije

U naknadnoj raspravi učenici bi trebalo da shvate da je potpuno normalno da različiti ljudi ili grupe različito doživljavaju osobu. Trebalo bi da shvate da ne mogu koristiti kategorije poput „tačno“ i „netačno“ kako bi opisali svoje tačke gledišta. Zapravo, da bi bili pravedni prema dječaku, bilo bi pogrešno dopustiti samo jedan ugao gledanja kako bi ga opisali.

Moguće sugestije za nastavnika kako bi podstakao kritičko razmišljanje u razredu:

- Kada vidim ove različite opise pomalo sam zbunjen.
- Pa šta je sada tačno?
- Ko je Maks zapravo?

Nastavnik čeka dok nekoliko učenika ne digne ruku i onda ih pušta da daju različite odgovore. Zapisuje odgovore u popisu na tabli ili, što je još bolje, na *flip chart*-u.

Šta možemo reći o dječaku?

- Kako ga možemo primjereno opisati?
- Prva izjava
- Druga izjava
- Treća izjava
- Četvrta izjava
- Peta izjava

Na kraju časa nastavnik daje sažetak svih učeničkih uvida tokom prve dvije lekcije. Prednost je ukoliko postoji *flip chart* na koji bi se bilježile te izjave koje se mogu prezentirati na sljedećim časovima. Sljedeće poente mogle bi se pokazati korisnim:

Identitet

- Postoji mnogo strana identiteta neke osobe.
- Često drugi ljudi (komšije, prijatelji, nastavnici, stranci) imaju potpuno različit doživljaj iste osobe
- Moramo slušati različita gledišta ako želimo znati više o
- ...
- ...

Na kraju časa, nastavnik traži povratnu informaciju od učenika, pazeći da ne komentariše učeničke primjedbe.

Postoje različiti načini na koje se to može uraditi. Nije uvijek najbolje rješenje pitati razred kao cjelinu, jer je mnogo češći slučaj da će istih nekoliko učenika odgovarati i povratna informacija će ostati neodređena. Zato se ovdje preporučuje model table za pikado. To je metoda dobijanja brze povratne informacije koja dopušta svakom učeniku da precizira svoj odgovor. U dodatku se daje detaljan opis tog oblika povratne informacije.

Nastavnik tada daje kratki uvid u sljedeće dvije lekcije, u kojima učenici neće posmatrati pojedince nego grupe unutar društva i cijele države.

Lekcija 3

Stereotipi i predrasude

Naše viđenje drugih ljudi, grupa ili zemalja

Obrazovni ciljevi	Učenici shvataju kako su stereotipi i predrasude povezani i kako mogu dovesti do pojednostavljenih, ali također nepravičnih gledišta o pojedincima, grupama ljudi i cijelim državama.
Učenički zadaci	Učenici razmišljaju o svom viđenju drugih i o tome raspravljaju u grupama.
Sredstva	Prazni listovi papira i flomasteri.
Metodi	Grupni rad, plenarna rasprava.

Ključni pojmovi

Stereotipi: To su mišljenja koje grupe imaju o sebi ili o drugim grupama.

Predrasude: To su emocijama nabijena mišljenja o društvenim grupama (često manjinama) ili određenim ljudima (često iz manjinskih grupa).

Lekcija

Cilj ove lekcije jeste da se učenicima omogući da svoje razumijevanje o tome kako vidimo druge na nivou pojedinca prenesu na uopšteniji nivo, tj. kako prosuđujemo veće grupe, vjerske zajednice, etničke grupe ili države.

Nastavnik pripremi kratko, jasno strukturirano predavanje o razlikama između stereotipa i predrasuda koje će održati na početku časa.

Rezimirajući procese učenja te rezultate i uvide koji su dobijeni u prethodne dvije lekcije, nastavnik pomaže učenicima da razumiju razliku između stereotipa i predrasuda. Nastavnik uvodi ta dva pojma govoreći o različitim viđenjima dječaka o kojem se raspravljalo u prethodne dvije lekcije. Nastavnik pokušava da predstavi ta viđenja kao stereotipe i predrasude (vidi dodatne materijale za nastavnike na kraju ovog poglavlja, gdje je uključen i model za ovo krako ključno predavanje). U sljedećem koraku, učenici formiraju manje grupe i rade na opisivanju društvenih grupa, na primjer:

- dječaci i djevojčice;
- zanimanja;
- etničke grupe;
- države;
- kontinenti.

Važno je ne pitati učenike da daju svoje lično viđenje drugih. Trebalo bi da zamisle šta bi društvo, komšije ili mediji mogli reći ili misliti o grupama koje su im zadate u ovom zadatku.

Učenici pokušavaju da razlikuju stereotipe i predrasude primjenjujući ono što su čuli od nastavnika na početku časa.

Nastavnik može zapisati neke smjernice na tablu, a učenici sami pripremaju svoju prezentaciju rezultata u obliku popisa. Iskustvo je pokazalo da će popis pripremljen unaprijed (vidi primjer ispod) pomoći učenicima da bilježe ideje za kasniju upotrebu u raspravi.

Nakon početnog predavanja nastavnika o stereotipima i predrasudama, učenici rade u grupama od troje ili četvero otprilike 15 minuta kako bi razmišljali o navedenom zadatku. Nastavnik bi trebalo pažljivo da promisli koji primjer da ponudi. Zavisno o političkoj situaciji u određenoj državi, moguće je izabrati primjere koji su bliski vlastitim iskustvima učenika. S druge strane, nastavnik bi trebalo da spomene etničke grupe koje žive u državi ili zajednici samo ako taj izbor nikog ne vrijeđa i samo ako ne postoji mogućnost da će se dogoditi bilo kakve rasprave i neslaganja koja bi mogla izmaknuti kontroli.

Grupne rasprave i rezultate trebalo bi prezentirati na plenarnom dijelu. Svaka grupa bira predstavnika koji će predstaviti rezultate svoje grupe prateći sljedeći model kriterijuma:

- naša država, naša grupa, naša etnička pripadnost, naše zanimanje;
- stereotipi koje je grupa konstatovala;
- predrasude koje je grupa konstatovala;
- naše pretpostavke zašto grupe imaju takva gledišta;
- naša mišljenja, uključujući i razlike u mišljenju.

Nastavnik će pomoći učenicima zapisujući rezultate svake grupe (u obliku bilješki) na *flip chart*-u.

Primjer kako da se bilježe rezultati kako bi pomogli učenicima:

Grupa	Država/zanimanje/grupa	Stereotipi	Predrasude	Komentari
1				
2				
3				
4				
5				

Na kraju nastavnik zaključuje lekciju dajući osvrt kako na tok tako i na rezultate, potom informiše razred o sljedećim koracima.

Lekcija 4

Identitet: Stereotipi o meni!

Kako vidim samog sebe – kako me drugi vide?

Obrazovni ciljevi	Učenici postaju svjesni toga kako ih drugi doživljaju i uče kako da to prihvate. Oni bolje shvataju kako drugi vide i reaguju na njihov identitet. Ispituju uticaj koji njihov identitet ima na druge.
Učenički zadaci	Učenici opisuju sebe i druge i zatim upoređuju svoje rezultate.
Sredstva	Radni list za učenike 1.2.
Metodi	Rad u parovima, plenarna rasprava.

Lekcija

Nastavnik počinje čas rezimirajući rezultate dvije prethodne lekcije i objašnjavajući raspored današnjeg časa.

Nastavnik tada podsjeća razred da su započeli gledajući pojedinca (dječakovu ličnu situaciju) te da su se onda prebacili na razmatranje doživljaja većih grupacija poput zanimanja, etničkih grupa i cijele države. Sada će se opet fokusirati na pojedinca, ali ovog puta će svaki učenik za sebe – svako u razredu – biti fokus posmatranja. Skoncentrisaće se na pitanje:

Ko sam ja?
Kako bih opisao sam sebe? samopercepcija
Kako bi me učenik u razredu opisao? percepcija od strane drugih

Nastavnik u svom uvodu časa crta navedenu tabelu na tablu ili *flip chart*. Nastavnik takođe može pitati učenike da ponove ono što su naučili u prethodna dva časa o razlikama između samopercepcije i percepcije od strane drugih. Kao dodatak, ili kao alternativu, može ponoviti ključne pojmove stereotipa i predrasuda.

Sada nastavnik uzima materijale pokazujući učeničke opise Maksa. Oni bi trebalo da pomognu učenicima da se sjete što je moguće više kvaliteta i karakteristika ljudi. Učenici dobijaju zadatak da ispišu što je moguće više pridjeva koji se mogu koristiti za opisivanje osobe. Nastavnik će zasigurno morati da dadne neke ideje i predloge u tom trenutku. Na primjer, učenici mogu dobiti smjernice o kategorijama koje opisnim pridjevima daju značenje. Takve kategorije mogu uključivati sljedeće:

Kako bismo opisali ljude:

- jesu li dobrog raspoloženja?
- jesu li lošeg raspoloženja ili čak bijesni?
- jesu li dobri prijatelji?
- želimo li opisati kako izgledaju?
- želimo li ih opisati kao učenike?

Cijeli razred bi trebalo da bude uključen, radije nego da pitamo nekoliko učenika da kažu svoje ideje u frontalnoj metodi nastave. To se može postići sljedećom vježbom⁵ u kojoj učenici rade sami kako bi iznijeli niz ideja. U uglovima učionice, ili na odvojenim stolovima, trebalo bi okačiti ili postaviti velike listove papira. Na tim papirima daju se različite ključne riječi ili kategorije kao naslovi. Učenici se kreću učionicom u tišini i zapisuju svoje ideje na te panoe (idealno bi bilo flomasterima koji stoje uz svaki pano). S obzirom na to da mogu vidjeti ono što su drugi učenici napisali, učenici ne bi trebalo da se ponavljaju, ali mogu dodavati komentare i nove ideje.

⁵ Ovdje predložena vježba slična je „Zidu tišine“ (vidi Knjigu VI, Razvijanje novih ideja u obrazovanju za demokratiju i ljudska prava.

Rezultat takve vježbe mogao bi izgledati ovako:

Kakva je osoba kada je dobro raspoložena?
– vesela
– šali se
– opuštena
– pričljiva
– pjeva
– šarmantna
–

Nije potrebna dalja razrada u plenarnoj raspravi, jer je svrha ove vježbe da učenici dobiju ideje za rad u okviru sljedećeg koraka. Nastavnik bi do ovog trenutka već trebalo da razmisli koji bi učenici mogli da rade zajedno u parovima. Ovo je važno jer je tema s kojom će se učenici susresti osjetljiva. Zbog toga bi nastavnik trebalo da izbjegne spajanje učenika koji jedni drugima nijesu dragi, i trebalo bi da bude siguran da ničiji osjećaji neće biti povrijeđeni.

Parovi dobiju sljedeći zadatak:

Sada ćete istražiti kako doživljavate sami sebe i jedni druge. Napravite ovo na sljedeći način:

- Prvo, radite sami.
- Pogledajte opise na panoima u učionici i izaberite riječi koje vas, po vašem mišljenju, dobro opisuju. Napišite ih na radnu listu.
- Dodajte svoje kvalitete i opise u određenim situacijama koje niste pronašli na panoima. Napišite ih na radnom listu.
- Onda opišite svog partnera na isti način.
- Nakon što oboje završite zadatak, razmijenite svoje rezultate. Bit će zanimljivo vidjeti koji se opisi i stavovi slažu, a koji razlikuju ili su čak u suprotnosti jedni s drugima. Izrazite svoje misli i osjećaje:
 - Šta me iznenađuje?
 - Šta me čini srećnim?
 - Šta mi smeta?
 - Šta me vrijeđa?
 - Možeš li svoj stav potkrijepiti nekim primjerima?
 - Koji opisi su (pozitivni ili negativni) stereotipi?

Nastavnik bi trebalo da odluči hoće li organizovati konačno plenarno izlaganje na kraju ovog časa (što je ujedno i kraj ove nastavne jedinice, iako su nastavnici mogući) ili će ukrako prikazati procese učenja kroz zadnje četiri lekcije. Koju god metodu da izabere, nastavnik će primijetiti da se radna atmosfera u razredu poboljšala tokom ove nastavne jedinice.

Učenici će razviti bolje međusobne odnose i imaće zanimljiva otkrića koja međusobno razmjenjuju. Sada su sposobni da razlikuju:

- stereotipe i predrasude;
- samopercepciju i percepciju od strane drugih.

Napredovali su u razvoju socijalnih vještina, što će im koristiti u svakodnevnom životu, kako u razredu tako i u školi u cjelini. Učenici će često nailaziti na teme koje su se pojavile u ove četiri lekcije pa će dodatno utvrditi to što su naučili.

Radni list za učenike 1.1

(Prva grupa)

Igranje uloga

Izaberite predstavnika svoje grupe koji će vašoj grupi naglas pročitati kratki dio iz dnevnika i zadatak.

Izaberite drugog člana vaše grupe koji će bilježiti vaše rezultate i prezentirati ih razredu.

Dio iz Maksovog dnevnika:

„Prvi je dan u mom novom razredu. Porodica mi se preselila ovdje iz drugog dijela i osjećam se poput stranca. Dragi dnevniče, puno toga mi se dogodilo u posljednjih nekoliko dana. Reći ću ti nešto o tome.

Sada živimo u stanu blizu rijeke. Jedan od dječaka iz mog razreda živi samo nekoliko kuća dalje. Već treći dan mi je prišao i pozvao me u ribolov. Odbio sam jer mi je ribarski štap još uvijek zapakovan u nekoj od kutija.”

Zadaci:

1. Napišite popis pridjeva za koje mislite da bi ih Maksovi drugovi u razredu koristili kako bi ga opisali (razmislite u svojoj grupi).
2. Šta mislite šta će učenik u Maksovom razredu ostalim učenicima reći o njemu? Uvježbajte kratku scenu koju možete odglumiti u razredu.

Radni list za učenike 1.1

(Druga grupa)

Igranje uloga

Izaberite predstavnika svoje grupe koji će vašoj grupi naglas pročitati kratki dio iz dnevnika i zadatak.

Izaberite drugog člana vaše grupe koji će bilježiti vaše rezultate i prezentirati ih razredu.

Dio iz Maksovog dnevnika:

„Ispred naše školske zgrade je veliko fudbalsko igralište. Bio sam srećan zbog toga jer volim da igram fudbal. Zato sam ponio svoju loptu i želio sam da počnem da treniram. Tek sam počeo pucati na gol jedan ili dva puta kad me školski nadzornik zaustavio. Bio je ljut i upitao me zar ne znam da čitam. Nijesam vidio znak na kojem je pisalo da je igralište zatvoreno nakon kiše. Bio sam toliko šokiran da sam otišao kući bez riječi.“

Zadaci:

3. Napišite popis pridjeva za koje mislite da bi ih Maxovi drugovi u razredu koristili kako bi ga opisali (razmislite u svojoj grupi).
4. Šta mislite šta će učenik u Maxovom razredu ostalim učenicima reći o njemu? Uvježbajte kratku scenu koju možete odglumiti u razredu.

Radni list za učenike 1.1

(Treća grupa)

Igranje uloga

Izaberite predstavnika svoje grupe koji će vašoj grupi naglas pročitati kratki dio iz dnevnika i zadatak.

Izaberite drugog člana vaše grupe koji će bilježiti vaše rezultate i prezentirati ih razredu.

Dio iz Maksovog dnevnika:

„Prvi je dan u mom novom razredu. Porodica mi se preselila ovdje iz drugog dijela i osjećam se poput stranca. Dragi dnevniče, puno toga mi se dogodilo u posljednjih nekoliko dana. Reći ću ti nešto o tome.

Jedan stari čovjek živi sam u stanu iznad našeg. Kad sam juče došao kući, sreo sam ga na ulaznim vratima s njegovim namirnicama. Nosio je torbu s hranom i teško je disao. Bilo mi ga je žao. Upitao sam ga mogu li mu pomoći i odnio mu torbu do vrata.“

Zadaci:

5. Napišite popis pridjeva za koje mislite da bi ih Maxovi drugovi u razredu koristili kako bi ga opisali (razmislite u svojoj grupi).
6. Šta mislite šta će učenik u Maxovom razredu ostalim učenicima reći o njemu? Uvježbajte kratku scenu koju možete odglumiti u razredu.

Dodatni materijali za nastavnike

Stereotipi i predrasude

Šta je stereotip?

Ljude često određujemo kao pripadnike određenih grupa, zavisno od njihove kulture, njihovih vjerskih uvjerenjima, njihovog porijekla i vanjskih obilježja poput boje kože, visine, frizure ili načina odijevanja.

Često ova definicija grupa ide zajedno s dodjeljivanjem određenih kvaliteta ljudima, pa se te određene slike vežu za pojedine grupe. Kada su te slike pretjerane do te mjere da teško odgovaraju stvarnosti zovemo ih stereotipima.

Stereotipi se takođe mogu pronaći u knjigama (čak i školskim udžbenicima), stripovima, reklamama ili filmovima. Skoro je sigurno da ste i vi naišli na takve stereotipe. Sjetite se, na primjer, slike afričkih žena koje nose suknje od palminog lišća, imaju debele usne i male kosti koje su im probodene kroz nos.

Od stereotipa do predrasude

Ako o osobi ili grupi sudimo samo prema stereotipima, a ne kao o pojedincu ili grupi pojedinaca, to već prelazi u predrasudu. Mišljenje o osobi ili grupi već formirano, a da ih zapravo i ne poznajemo. Takva gledišta i ideje najčešće nemaju nikakve veze sa stvarnošću i često su nepovoljna ili neprijateljska.

„Pozitivni“ stereotipi

Međutim, postoje i pozitivni stereotipi. Na primjer, ako neko kaže da crni ljudi brzo trče, to možemo nazvati pozitivnim stereotipom. „Pa šta ima loše u tome?“ mogli biste da pomislite. Ali u ovom slučaju ljudi su takođe nepravedno stavljeni u isti „koš“. Samo razmislite: je li stvarno istina da svi crni ljudi brzo trče?

Koja je pozitivna svrha stereotipa?

Čini se da predrasude čine svijet jednostavnijim i manje komplikovanim. Ako ljudi sretnu druge ljude koji im se čine čudnima, to im često daje osjećaj nelagodnosti. U takvim situacijama predrasude omogućavaju ljudima da potisnu svoju nelagodnost – ja se mogu pretvarati da znam sve o drugome/ima i ne moram postavljati nikakva pitanja. Ali kao posljedica toga, od samog početka smislen susret i istinsko razumijevanje postaju nemogući.

Koja je posljedica predrasuda?

Predrasude su uvredljive. Prije svega, koriste se kako bi se prema nekome nepravilno postupalo. Predrasude ljude lišavaju mogućnosti da pokažu ko su i šta su sposobni da postignu. Na primjer, poslodavac možda neće dati posao turskom kandidatu jer je čuo da „oni“ uvijek kasne na posao. Neki ljudi su skloni predrasudama i populističkim idejama iako ne znaju nikoga ko bi mogao potvrditi ova negativna gledišta.

Šta možemo uraditi protiv predrasuda?

Predrasude teško izumiru i zbog toga se teško nositi s njima. Ali nema potrebe gubiti nadu: niko nije rođen s predrasudama. One se nauče i stoga se mogu i odučiti. Prije nego procijenite određenu osobu pitajte je da vam objasni zašto je napravila to o čemu se raspravlja. Sjetite se da vi sigurno ne biste voljeli da vas osude prije nego što vas saslušaju.

Radni list za učenike 1.2

Samopercepcija – percepcija od strane drugih

Rad u paru

Komentari nakon rasprave - Gdje nam se gledišta slažu - Gdje nam se gledišta razlikuju - Zapažanja	Kako opisujem sebe (moja samopercepcija)	Kako opisujem druga iz škole (moja percepcija nekog drugog, koju sam ja napisao)	Komentari nakon rasprave - Gdje nam se gledišta slažu - Gdje nam se gledišta razlikuju - Zapažanja